

Už atsakingą, klimatui palankią pieno gamybą

Vienas esminių šių laikų iššūkių ir reikalavimų – sukurti socialiai ir ekologiškai tvarią bendruomenę. Tam būtinas visų sektorių ir visų piliečių įsipareigojimas. Tik tokiu būdu esamą sistemą galima pakeisti į iš tiesų tvariai gyvenančią ir dirbančią bendruomenę. Šiuo atveju didelė atsakomybė tenka politikams ir jų sprendimams.

Kaip ir visiems kitiems sektoriams, šiame kontekste prievolė tenka ir Europos Sąjungos žemės ūkio sektoriui. Socialine ir ekologine prasme tvarus žemės ūkis paremtas atsakinga gamyba Europos Sąjungoje. Atsakinga gamyba apima keletą aspektų:

- CO2 sulaikymas

Žemės ūkis jau atlieka svarbų vaidmenį, sulaikant CO2 dirvožemyje, taikant pasėlių auginimo ir deramos žemės ūkio paskirties žemės priežiūros metodus. Ypač svarbų vaidmenį šiuo atveju atlieka būtent pieno sektorius, kuriam tenka atsakomybė už pašarų auginimą ir ganyklų priežiūrą. Anglies sulaikymas dirvožemyje, bioįvairovė, dirvožemio derlingumas, potvynių ir erozijos valdymas vaidina svarbų vaidmenį ekologiniame balanse. Be to, nereikėtų pamiršti vandens filtravimo ir kokybės gerinimo funkcijos, kurią užtikrintai atlieka ganyklos. Šį indėlį būtina pripažinti ir galima dar labiau plėsti, skatinant regioninę gamybą.

- Regioninės gamybos ir regioninio vartojimo skatinimas

Žemės ūkio produktai jau dabar gaminami Europos vartotojams regioniniu principu. Šią regioninės produkcijos dalį galima didinti, siekiant užpildyti ES produktų paklausos spragas ir pakeisti žemės ūkio produktus, kurie anksčiau buvo importuojami iš užsienio. Jei žemės ūkio politikoje būtų skiriamas dėmesys ES pagamintų pieno produktų paklausai, vartotojai ir gamintojai galėtų stiprinti regioninę gamybą ir tokiu būdu prisidėti prie ekologijos. Ši priemonė padėtų sumažinti transporto sektoriaus taršą. Be to, ekstensyvi regioninė gamyba padeda išvengti koncentracijos keliuose regionuose, dėl to patiriančiuose didelę ekologinę apkrovą, bei atitinkamai ženkliai sumažinti aplinkos taršą.

- Sąžiningi ir tvarūs prekybiniai santykiai

Šiame kontekste laisvosios prekybos sutartys, apimančios žemės ūkio produktus, yra probleminės, todėl jų turi būti atsisakoma – šios sutartys prieštarauja sąžiningai, tvariai gamybai. Pavyzdžiui, pieno sektoriuje pieno milteliai transportuojami į kitus žemynus tik „vardan verslo“, o ne todėl, kad vietiniai gamintojai nesugebėtų patys pasigaminti pieno. Pirma, toks transportavimas sukelia didžiules CO2 emisijas, antra, jis skatina dempingą – bei atitinkamai kenkia besivystančių šalių vietos gamybos plėtrai.

Pieno ir mėsos produktų, kurių pakankamus kiekius pasigamina pati ES, importas reiškia nereikalingą energijos ir transporto išteklių švaistymą, jis nesuderinamas su Klimato susitarime iškeltais tikslais. Be to, tai kenkia kilmės šalies aplinkai, pavyzdžiui, Pietų Amerikos, kurioje ženkliai išaugusios gyvulių pašarų plantacijos skatina atogrąžų miškų kirtimus ir plataus masto monokultūras.

Tad sprendimus priimančios politikos turėtų peržiūrėti savo poziciją dėl laisvosios prekybos ir pašalinti žemės ūkį iš tokių susitarimų aprėpties.

- Žalingos perprodukcijos vengimas – išteklių tausojimas

Pieno sektorių lydi perprodukcijos ir krizės. ES galėtų šias problemas išspręsti veiksmingais krizių valdymo mechanizmais, tokiais, kaip Europos pieno tarybos siūloma Rinkos atsakomybės programa. Europos pieno tarybos vienijami pieno gamintojai siekia, kad pieno sektoriuje atsakinga gamyba ne tik

įveiktų krizes, bet ir ženkliai prisidėtų prie ekologinių ir socialinių aspektų, nes tai padeda tausiai naudoti gamtinius išteklius ir išvengti kenksmingo produktų dempingo besivystančių šalių rinkose, į kurias šiuo metu eksportuojamas produktų perteklius. Kviečiame ES institucijas priimti šį krizių valdymo mechanizmą. Jis turi tapti nuolatine ES žemės ūkio politikos priemone.

Siekiant atremti šiuos iššūkius, pieno sektoriuje būtina užtikrinti šias sąlygas:

- Pieno kainos, pilnai padengiančios gamybos kaštus: regioninę ir tvarią gamybą plėtojantys šeimos ūkiai išliks tik tuo atveju, jei už pieną gaunama kaina pilnai padengs jų gamybos kaštus. Ši sąlyga galioja tiek ES, tiek kitų žemynų pieno gamintojams. Visus gamybos kaštus, įskaitant sąžiningas gamintojų pajamas, padengiančias kainas galima užtikrinti tik aukščiau aprašytu veiksmingu krizių valdymo mechanizmu, padedančiu išvengti kenksmingos perprodukcijos, ir sąžiningomis bei tvariomis prekybos sąlygomis.
- Šiuo metu ūkininkų už pieną gaunama kaina tikrai nepadengia gamybos kaštų, dėl to pieno gamintojai išgyvena sunkmetį. Tai reiškia, kad pieno kaina nepadengia net ir tų paslaugų, kurias ūkininkai teikia visuomenei. Tai ir šiuo metų ūkininkų atliekama aplinkai naudinga veikla, ir/ar daugybė aplinką tausojančios gamybos reikalavimų. Norint užtikrinti veiksmingą, aplinkai draugišką pieno gamybą, būtina rasti priemonių, kaip užtikrinti kaštus dengiančią kainą už pieną. Kaštų našta negali būti tiesiog užkraunama gamintojams – jie jos nepakelia!
- Mūsų visuomenė tikisi, kad žemės ūkio gamyba bus vystoma palankiomis klimatu priemonėmis. Šiame kontekste strategijas ir galimybes būtina aptarti ir derinti kartu su pieno gamintojais. Šis aspektas apima ir sąžiningą susitarimą dėl to, kad už šį svarbų darbą ūkininko patiriami kaštai turi būti padengiami. Klimatas liečia mus visus, mes visi esame visuomenės dalis ir visi turime prisidėti finansiškai prie klimatu naudingų veiklų.

ES pieno gamintojai patiria tokius su pieno gamyba susijusius kaštus:

- Kaštai, patirti dėl savo gamybos pašarų ir perkamų pašarų, su gyvuliais susiję kaštai (veterinarinės išlaidos, išlaidos sėklinimui ir kt.), pastatų ir technikos išlaikymo kaštai, energijos kaštai, kiti su augalininkyste ir gyvulininkyste susiję kaštai.
- Darbo jėgos kaštai (darbo sutartys, išmokami ir apskaičiuojami darbo užmokesčiai), kitos bendrojo pobūdžio išlaidos, nuoma, palūkanos, nusidėvėjimas, mokesčiai.
- Bendrosios investicijos.

Ūkininkui už pieną mokama kaina turi padengti šiuos kaštus.